

Valsts darba
inspekcija

Drošs darbs ar autoiekrāvējiem

Liene Bundzinska

VDI Metodiskās vadības un kompetenču pilnveides nodaļas vecākā eksperte

21.11.2024., Rīga

Valsts darba
inspekcija

Darba aprīkojums

- **Darba aprīkojums** ir jebkura ierīce (mašīna, mehānisms), aparāts, darbarīks vai iekārta, ko lieto darbā (Darba aizsardzības likums).
- 09.12.2002.Ministru kabineta noteikumi Nr.526 «Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu
- Noteikumi nosaka darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu, lai neradītu risku nodarbināto drošībai un veselībai, kā arī nosaka darba devēja pienākumus šo prasību īstenošanā.

Valsts darba
inspekcija

Noteikumi (MK 526) attiecas uz jebkuru darbību ar darba aprīkojumu:

- palaišanu (iedarbināšanu),
- apstādināšanu,
- lietošanu,
- pārvietošanu,
- labošanu,
- pārveidošanu,
- tehnisko apkopi (uzturēšanu),
- apkalpošanu,
- tīrīšanu — (turpmāk — lietošana), izņemot specifiskas darbības ar darba aprīkojumu bruņotajos spēkos, policijā, ugunsdzēsības un glābšanas dienestā, kā arī citās līdzīgās jomās, ja attiecīgo specifisko darbību raksturs ir pretrunā ar darba aizsardzības vispārīgajiem principiem.

Valsts darba
inspekcija

Prasības mobilajam darba aprīkojumam (1)

39.p. Iekārta, uz kuras atrodas nodarbinātie, ir konstruēta tā, lai nepieļautu tās apgāšanos, vai arī to aprīko ar kādu no šādām drošības ierīcēm:

39.1.p. drošības konstrukciju, kas neļauj iekārtai sasvērties vairāk par vienu ceturtdaļu;

39.2.p. konstrukciju, kas nodrošina pietiekami lielu brīvu zonu ap nodarbinātajiem, ja sasvere ir lielāka par vienu ceturtdaļu;

39.3.p. citu līdzvērtīgu ierīci.

Valsts darba
inspekcija

Prasības mobilajam darba aprīkojumam (2)

- **40.p.** Ja iekārtas apgāšanās risku nav iespējams pilnībā novērst, iekārtu aprīko ar drošības konstrukciju, kas novērš risku nodarbinātajam tikt saspīestam. Šī drošības konstrukcija var būt iekārtas sastāvdaļa.
- **41.p.** Ja iekārtu darbu izpildes laikā stabilizē vai iekārta konstruēta tā, lai nepieļautu tās apgāšanos, drošības konstrukcija nav nepieciešama.

Valsts darba
inspekcija

Prasības mobilajam darba aprīkojumam (3)

42.p. Ja iespējama smaguma celšanai paredzētas iekārtas – autoiekrāvēja – sasvēršanās darba procesā, iekārtu attiecīgi pielāgo vai aprīko ar vienu vai vairākām šādām drošības ierīcēm:

42.1.p. vadītāja kabīni;

42.2.p. konstrukciju, kas nepieļauj iekārtas sasvēršanos;

42.3.p. konstrukciju, kas, platformai sasveroties, nodrošina uz iekārtas esošajam nodarbinātajam pietiekami lielu attālumu starp zemi un iekārtas daļām;

42.4.p. aizsargkonstrukciju, kas novērš vadītāja sēdekli esošā nodarbinātā saspiešanu ar iekārtas daļām.

Valsts darba
inspekcija

Prasības mobilajam darba aprīkojumam (4)

43.p. Lai pašgājējas iekārtas lietošana neradītu risku nodarbinātā drošībai un veselībai, ievēro šādus nosacījumus:

43.1.p. iekārtu aprīko tā, lai novērstu tās neatļautu palaišanu (iedarbināšanu);

43.2.p. ja vienlaikus uz sliedēm pārvietojas vairākas pašgājējas iekārtas, veic drošības pasākumus, lai samazinātu iespējamās sadursmes sekas;

43.3.p. iekārtu aprīko ar bremzēšanas un apstādināšanas ierīci, ja nepieciešams, arī ar avārijas ierīci ar automātisku sistēmu, kas apstādina iekārtu, ja bojāta galvenā bremzēšanas un apstādināšanas ierīce;

43.4.p. ja vadītāja tiešais redzeslauks nav pietiekams drošai darbu veikšanai, ierīko piemērotas palīgierīces (spoguļus vai citas optiskas vai elektroniskas ierīces) redzamības uzlabošanai;

43.5.p. ja iekārtu lieto naktī vai tumšās vietās, ierīko pietiekamu, darba raksturam atbilstošu apgaismojumu;

Valsts darba
inspekcija

Prasības mobilajam darba aprīkojumam (5)

44.p. Pašgājējas iekārtas atļauts vadīt tikai attiecīgi apmācītiem nodarbinātajiem.

45.p. Nodarbinātie ievēro darba devēja izstrādātos kustības drošības noteikumus pašgājējām iekārtām, kuras pārvietojas darba zonā.

46.p. Nodarbinātie nedrīkst atrasties zonā, kurā lieto pašgājējas iekārtas. Ja bez viņu klātbūtnes darbu veikt nav iespējams, nepieciešami attiecīgi pasākumi, lai pašgājējas iekārtas neradītu risku nodarbināto drošībai un veselībai.

Valsts darba
inspekcija

Kas var veikt apmācību vadīt pašgājējas iekārtas?

Darba devējam ir jānodrošina nodarbināto apmācība darba aizsardzības jautājumos, izvēloties tādu apmācības veidu, kas atbilst nodarbinātā profesionālajai sagatavotībai, ņemot vērā nodarbinātā izglītību, iepriekšējo apmācību, darba pieredzi un spējas, kā arī uzņēmuma specifiku.

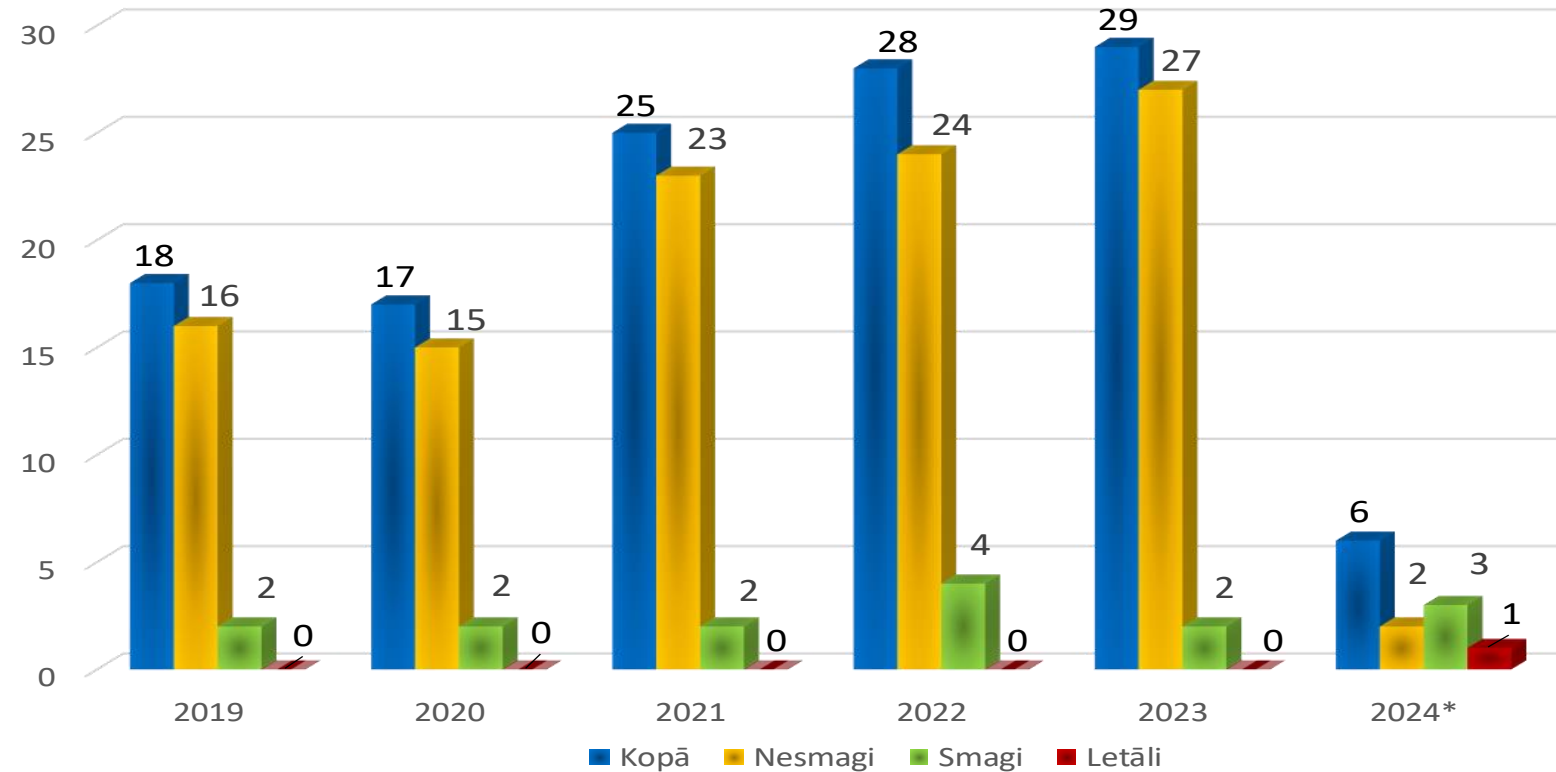
(MK 749. 8.p.)

Darba devējs var nosūtīt nodarbinātos uz izglītības iestādi, kas piedāvā nepieciešamo apmācību, bet var arī nodrošināt apmācību sava uzņēmuma ietvaros atbilstoši konkrētā uzņēmuma vajadzībām, ja vien tam ir pietiekami resursi un konkrētajā jautājumā kompetents personāls.

Valsts darba
inspekcija

Izmeklēto un reģistrēto nelaimes gadījumu darbā skaita dinamika, kuros iesaistīti autoiekrāvēji (2019. gads – 2024. gada 10 mēneši)

* Dati par 2024. gadu ir uzskatāmi par operatīvajiem datiem

Valsts darba
inspekcija

Kādēļ notiek nelaimes gadījumi darbā?

Autoiekrāvēja vadītājs uzņēmuma teritorijā pārvietoja kravu. Kravas augstums daļēji aizsedza autoiekrāvēja vadītāja redzamību. Uzņēmuma teritorijā, vienlaikus darbu veica sētniece (cita uzņēmuma), kas kaisīja teritoriju ar pretslīdes materiālu. Nepamanot sētnieci, autoiekrāvēja vadītājs uzbrauca darbiniecei ar autoiekrāvēju, kas no gūtajām traumām nomira.

Cēlonis:

- darba aizsardzības instrukciju neievērošana (gan no autoiekrāvēja vadītāja, gan no cietušā puses)
- trūkumi darba devēju sadarbībā, plānojot un organizējot darba procesu

Valsts darba
inspekcija

Kādēļ notiek nelaimes gadījumi darbā?

Uzņēmuma ražošanas vadītāja pārvietojās pa uzņēmuma noliktavas telpām. Elektroiekrāvējs bija iebraucis noliktavā, lai noliktu tukšās kastes. Skatot skaņas signālam, vadītājs ar elektroiekrāvēju uzsāka kustību atpakaļgaitā. Pārliecinājies, ka aizmugurē neviena nav, viņš turpināja kustību. Ražošanas vadītāja, fona trošņa iespaidā, ko radīja ražošanas iekārtas, nedzirdēja elektroiekrāvēja skaņas signālu. Elektroiekrāvēja vadītājs ar elektroiekrāvēja aizmugurējo riteni uzbrauca ražošanas vadītājam uz kājas, kā rezultātā darbiniece guva smagus veselības traucējumus.

Cēlonis:

- Individuālo aizsardzības līdzekļu trūkums- cietusī darbiniece nebija apgādāta ar signālvesti
- Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi- ražošanas un noliktavas telpās nav skaidri apzīmēti satiksmes ceļi

Valsts darba
inspekcija

Kādēļ notiek nelaimes gadījumi darbā?

Darbinieks ar autoiekrāvēju pārveda paletes ar precī no vienas tirdzniecības vietas uz otru (iekštelpās). Darbiniekam, braucot ar autoiekrāvēju pa tirdzniecības vietas teritoriju, pagriezienā noslīdēja elkonis, kā rezultātā darbinieks pēkšņi piespieda gāzes pogu. Autoiekrāvējs sāka strauji braukt un iebruca veikala vitrīnā. No straujā brauciena darbiniekam noslīdēja kāja no autoiekrāvēja kāpšļa, kura tika saspiesta starp autoiekrāvēju un veikala vitrīnu. Darbnieks guva smagas traumas.

Cēlonis:

Nedroša cilvēka rīcība

Valsts darba
inspekcija

Kādēļ notiek nelaimes gadījumi darbā?

Kurinātājs pārvietoja pa uzņēmuma teritoriju, stumjot pārvietojamos ratiņus. Darbinieks gāja šķērsām pāri iebrauktuvei ražotnē, neapstājoties un neskatoties ne pa labi, ne pa kreisi. Tajā pašā brīdī, autoiekrāvēja vadītājs pārvietoja kravu uz ražotni. Pārvietojamā krava pilnībā aizsedza redzamību uz priekšu, redzamība bija tikai pa malām. Pie ražotnes vārtu sliekšņa (ražotnes iekšpusē) autoiekrāvēja vadītājs ar autokrāvēju uzbrauca kurinātājam. Sadursmes rezultātā darbinieks guva smagas traumas.

Cēloņi:

Nav ievēroti darba drošības noteikumi un instrukcijas- no kurinātāja puses un autoiekrāvēja vadītāja puses

Valsts darba
inspekcija

Kādēj notiek nelaimes gadījumi darbā?

1. Camera

Valsts darba
inspekcija

Kādēj notiek nelaimes gadījumi darbā?

Valsts darba
inspekcija

Kas jādara, lai novērstu nelaimes gadījumus darbā ar autoiekrāvējiem?

- **Kvalitatīva darbinieku apmācība** (nav formāla, apmācību veic atbilstošas kompetences speciālists, iepazīstina ar veicamo darbu, darba devēja apstiprinātajām instrukcijām un darba aizsardzības prasībām atbilstoši konkrētā darba veidam vai profesijai attiecīgajā darba vietā, praktiski parāda drošus darba paņēmienus un metodes, instruētājs pārbauda nodarbinātā zināšanas un praktiskās iemaņas, ievēro apmācību veikšanas periodiskumu)
- **Trūkumu novēršana darba organizācijā** (darba aprīkojuma nodrošināšana tehniskā kārtībā, darbu kontrole, nodrošināšana ar atbilstošiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem, ja satiksmes ceļu izmanto gan transportlīdzekļi, gan gājēji, jābūt ierīkoti gājēju ceļiem vai atstātai drošības joslai gājējiem, satiksmes ceļi ir skaidri norādīti un apzīmēti.

Valsts darba
inspekcija

PALDIES!